

beschouwd, vertoonde; maar het was mij onmogelijk onder om 't even welken vorm mijn indruk weer te geven: ik zag, ik gevoelde iets, dat ik noch in cijfers noch in woorden op 't papier kon brengen; de in mijn bezit zijnde hulpmiddelen der algemeene analyse waren daarvoor ontegenzeggelijk ontoereikend."

Een bevredigende groepeerings der teekeningen der ventjes gelukte dus niet, wel scheen het, zooals Schuyten in het vervolg van zijn artikel beschrijft, mogelijk, om „al de koppen, al de rompen, al de ledematen tot een klein aantal soorten te vereenigen."

Levinstein ¹⁾, wiens belangrijk werk over kinderteekeningen in 1905 verscheen, groepeerde de teekeningen van menschelijke figuren naar de aan- of afwezigheid van bepaalde lichaamsdeelen, naar de methode van het voorstellen der onderdeelen: hetzij met enkele lijn of door omlijning, hetzij volledig of onvolledig, naar de richting van de figuur en van de onderdeelen en voorts naar de kleedij en het onderscheid tusschen man en vrouw. Zoo geeft hij in tabel A aan: de frequentie van romp, armen en voeten; in tabel B: de frequentie van hals, hoofdhaar en baard; in tabel C: die van beenen, armen, oogleden en wenkbrauwen; in D: die van enkele deelen in profiel; in tabel E: de overgangsstadia van het hoofd tot het profiel; in F: de frequentie van hoed en knopen; in G: die van haar, rok en hoedversiering bij de vrouw.

Hoe belangrijk nu de cijfers in deze tabellen ook zijn om aan te toonen de geleidelijke ontwikkeling van het teekentalent bij het kind, omtrent de psychische gesteldheid van ieder kind op zich zelve geven zij ons geen licht. In dit opzicht zijn van meer beteekenis de teekeningen, welke Levinstein verkreeg door kinderen het verhaal van „Hans-Guck-in-die-Luft" te laten illustreeren. Die teekeningen, waaruit het onderling verband tusschen de verschillende afgebeelde objecten niet duidelijk blijkt, noemt hij „Fragmentbilder" en een tweede groep, waarbij dit wel het geval is, „Erzählungsbilder". Zooals te verwachten was, bleken bij het jonge kind de „Fragmentbilder" de groote meerderheid uit te maken, eerst bij kinderen van 9 à 10 jaar krijgt de andere groep de overhand; bij die tweede groep let

1) Levinstein, l. c.